

Norwegian A: language and literature – Standard level – Paper 1
Norvégien A : langue et littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Noruego A: lengua y literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- The Bokmål version is followed by the Nynorsk version.
- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Choose either the Bokmål version or the Nynorsk version.
- Write an analysis on one text only.
- It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- La version en Bokmål est suivie de la version en Nynorsk.
- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Choisissez ou la version en Bokmål ou la version en Nynorsk.
- Rédigez une analyse d'un seul texte.
- Vous n'êtes pas obligé(e) de répondre directement aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le souhaitez.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- La versión en Bokmål es seguida por la versión en Nynorsk.
- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Elija la versión en Bokmål o la versión en Nynorsk.
- Escriba un análisis de un solo texto.
- No es obligatorio responder directamente a las preguntas de orientación que se incluyen, pero puede utilizarlas si lo desea.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Norwegian A: language and literature – Bokmål version

Norvégien A : langue et littérature – version en Bokmål

Noruego A: lengua y literatura – versión en Bokmål

Skriv en analyse av **en** av tekstene nedenfor. Vis sammenhengen mellom kontekst, mottakergruppe, formålet med teksten og språklige og litterære virkemidler.

Tekst 1

Tegnet livsvisdom

Det er ikke småtterier jeg har lært av Donald Duck.

HUN SATT RETT overfor meg på T-banen, en pent kledd kvinne i 40-åra. Og hun snakket høyt i telefonen.

– Nei, jeg vet ikke hva jeg skal gjøre, sa hun oppgitt. – Jeg har forsøkt å få ham til å lese, men han nekter. Til nød leser han tegneserier. Dustete Donald-blader og sånt! Han blir tolv år til jul. Hva skal jeg gjøre?

Kvinnen ristet på hodet. Sa nikket hun. Energisk.

– Ja, ja. Ikke sant? Mm. Det mener jeg også. På et eller annet punkt må han jo begynne å lese noe av verdi, noe han lærer noe av.

Det er sjelden jeg gidder å lytte på hva folk snakker om i telefonen. Og enda sjeldnere er jeg fristet til å kommentere det jeg hører. Nå var det like før. Men jeg bet tennene sammen og tenkte på hvor hylende feil hun tok. Dobbelkvakk!

JEG GIKK PÅ videregående og sosialøkonomi sto på timeplanen. Det var ikke mitt favorittfag, men heller ikke det jeg avskydde mest. Temaet for timen var inflasjon. Hva, hvordan og hvorfor. Det var ikke et tema som fikk en 17-åring til å stupe kråke av glede, men etter som timen skred fram, skjønnte jeg at dette var noe jeg forsto, noe jeg hadde lest om før. Hvor jeg hadde det fra?

Donald Duck, selvfølgelig.

HISTORIEN jeg tenker på handler om hva som skjer når en skypumpe sprer pengene til Onkel Skrue, som for anledningen har slått seg på jordbruk, over hele Andeby. Mens Donald, Fetter Anton og resten av byen slutter å jobbe og bruker penger som fulle sjømenn, er Onkel Skrue iskald.

«Bare jeg blir her og passer gården, kommer pengene igjen av seg selv», beroliger han Ole, Dole og Doffen. Og ganske riktig: Snart kan Skrue selge egg for en million kroner stykket, kålhoder for to, skinker for en milliard, og så videre.

Det Carl Barks, geniet bak historien, hadde lært meg – og mange andre barn (og voksne), var hvordan inflasjon fungerer. Og det på en rett fram, tydelig og svært underholdende måte.

MIN INTERESSE FOR klassisk litteratur ble også vekket av Donald Duck. Etter å ha lest historier om fektende musketerer i Paris og organisert tigging i London, verdensomseilinger under havet og reiser til jordas indre, hemmelige gruver i svarteste Afrika og turer i Odyssevs' kjølvann - med ender og andre dyr i rollene – søkte jeg i ren nysgjerrighet mot voksenavdelingen på biblioteket, der originalene sto.

UTEN Å SKJØNNE det, lærte jeg også helt elementære ting om hva som er viktig i livet. Skrue er verdens rikeste and, men pengene skaper mer bekymring enn lykke. Selv om Donald er fattig og uheldig, er han ærlig og god på bunnen. Og det er alltid han som vinner når han kjemper med heldige Fetter Anton om Dollys gunst. Ole, Dole og Doffen er representanter for en ukuelig optimisme – om det ser aldri så mørkt ut, finnes det alltid en vei ut av uføret, riktignok gjerne via «Hakkespettboka».

Donald Duck & Co er smekkefull av sunt bondevett, uten å bli snusfornuftig eller moralsk. Det er altså bade lærerikt og morsomt, en kombinasjon overraskende mange ikke vet å verdsette.

FØR JEG VISSTE hva begrepene *satire* og *parodi* betød, hadde jeg full forståelse for hva det var. I så måte er dagens Donald heller ikke helt borte. Bladets nettside hadde i høst en egen valgomat der leserne kunne stemme på ordfører kandidatene Jonfjas Gal Skjøre, Grasmus Handsome, Bavian Svingstang og Fjerna Bergensol. Det sier sitt.

DET ER I DAG en kjent sak at flere generasjoner norske barn har lært å lese ved hjelp av Donald. Folka bak de norskspråklige versjonene av den amerikanske tegneserien, har alltid lagt stor vekt på korrekt språk og har aldri vært redde for å utfordre sine lesere. Ja, jeg vil påstå at takket være Donald Duck & Co fikk mange unge lesere et forholdsvis stort og avansert vokabular – i tillegg til utmerkede kraftuttrykk som «Saft suse!», «Grrr! Fnys!», «Gispgulp!», «Piv!» og «Splitte mine bramseil!».

SJANSEN FOR at kvinnen med telefonen på T-banen leser dette er kanskje ikke så stor. Men hvis hun gjør det, vil jeg oppfordre henne til ikke å bekymre seg. Donald er virkelig ikke det verste en tolvåring kan bruke tiden sin på. Hvis hun fremdeles mener at guttungen tar skade av Donald, ja, da har jeg bare en ting å si: «Sludder og vås! Pølsevev! Ikke uttal deg om ting du ikke vet noe om, din brakkvannsamøbe!».

Eirik Alver, *Dagbladet Magasinet* (2015)

- Hvordan kommer ideer om læring fram i teksten, og hvordan begrunner forfatteren dem?
- Diskuter hvordan struktur og andre språklige virkemidler støtter opp under forfatterens hensikt med teksten.

Turn over / Tournez la page / Véase al dorso

Tekst 2

Vårt daglige fjell

Jeg hadde et fjell en gang. En liten topp og en varde jeg gikk til hver dag, nesten uansett. Selv da det var vinter og dagene var like svarte som nettene, og morgenene også. Barna kom klatrende opp i sengen og påsto det var dag. Så da sto vi opp. Tok på oss ull, refleksvester, åpnet døren og trasket mot barnehagen i stappmørket.

PÅ TUR FOR Å TØRKE TÅRENE. Tilbake fra barnehagen hentet jeg riflen i våpenskapet, tok den med i tilfelle isbjørn, og heftet stavene ned fra spikeren utenfor døren. Så gikk jeg. Tråkket i sporene fra dagen før og dagen før det. Rett opp. Det er ikke spesielt høyt, dette fjellet. Turen tar ikke lang tid, og jeg gikk ikke fordi jeg skulle bli tynn eller sprek eller trengte å bevise noe for meg selv eller noen andre – iallfall var det ikke det jeg tenkte på da.

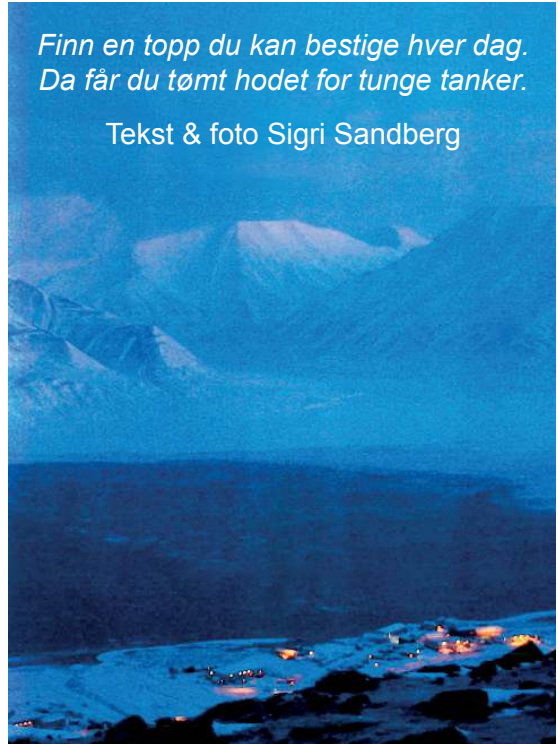
Men noen dager blåste det. Ulte og hvinte, og jeg måtte dra halsen helt opp over nesen og ta stormbrillene på. Jeg hadde tre stillongser og tynn dunjakke, og inni hetten grublet og gråt jeg. Og det dugget på innsiden av stormbrillene, men jeg gikk. Stavene ble kjørt hardt ned i betongsnø, alle spor fra dagene før var borte, hvitt vindgufs tvang meg på kne.

I så nakent landskap er det ikke noe som kan skjules. Og kroppen var så tung, og tankene enda tyngre, for nære venner var blitt syke, og noen døde. Det var triste fortellinger, tunge avgjørelser, trege skritt og tung pust oppover. Det var bannord, men sånn er det kanskje å bli voksen, tenkte jeg. Og blåste det som det gjorde på sånne dager, måtte jeg krype siste stykket bort til Varden.

DEN STO DER ALLTID, STØDIG OG STILLE OG SOLID. Varden er høyreist. Ser nesten litt skranglete ut når du kommer nær nok, men den er ikke det. For den står der. Med god utsikt til byen, til løgner og lykke, til skjebner og surr. Og da. Der. Jeg lente kroppen inntil steinene, pustet inn, hvisket noen hemmeligheter på utpust, om hvorfor jeg gråt eller grublet eller jublet. Jeg la kinnet inntil, pustet ut igjen. Lyttet til vinden. Fikk en avstand til virvaret nede i byen, til egne tanker. Der. Ved Varden, lettet det.

*Finn en topp du kan bestige hver dag.
Da får du tømt hodet for tunge tanker.*

Tekst & foto Sigri Sandberg

God å lene seg mot. Varden på Platåfjellet ligger like over Longyearbyen. De årene jeg bodde på Svalbard, gikk jeg hit nesten hver morgen, før første kaffekopp og dagen fikk begynne på ordentlig, skriver Sigri Sandberg.

40 Det er helt sant, både tanke og kropp ble
 lettere. Alltid. Kanskje var det derfor jeg gikk.
 Fordi veien nedover i snø eller steinur var en
 dans eller en aketur eller en seiltur på skoene i
 sørpegjørmesludd. Ja ja, kanskje det ikke er
 så ille, tross alt, tenkte jeg da. Dette livet.
 45 Denne dagen. Dette øyeblikket. Kanskje
 nokså vakkert, for å være ærlig.

Noen dager spurtet jeg opp også. Fordi
 kroppen var så lett, tankene gjennomslittige
 og landskapet så blått. En gang så jeg første
 50 glimt av sol etter en lang mørketid der oppe.
 Snøen knirket, flettene frøs. Og solen traff
 ansiktet, fjellene rundt, gjorde alt helt tydelig.

Andre dager var det latter og venner og unger og snop og til og med ørsmå, rosa eller
 hvite blomster i oppoverbakken. Og Varden sviktet aldri, om jeg kom med sorg eller sutr eller
 55 smil. Sto der alltid, stødig, stille, solid.

DET FINNES VARDER OVERALT. Da jeg måtte flytte fra dette fjellet, skjønte jeg ikke hvordan
 jeg skulle klare meg uten. Jeg funderte på muligheter for å pakke det sammen og få det med
 meg i containeren sammen med resten av flyttelasset. Jeg konkluderte med at det ville være
 urettferdig overfor dem som var igjen i nord. Men overalt hvor jeg kom, prøvde jeg å finne
 60 nye fjell, andre oppoverbakker for å få tilgang på lettheten, på denne fysiske pausen fra eget
 tankekjør. Og sannelig, såne fjell er det overalt, i bratte trapper, i passe drøye motbakker i
 skogen, på fjorden med padleåren, forbi tregrensen og opp på vidda.

Overalt kan jeg finne den igjen. Følelsen av å gå tungt ut, og så kjenne at ved bevegelse,
 ute, ved fokus på pusten, kjenne at det letter. Og at ja, kanskje det ikke er så ille, tross alt.
 65 Dette livet. Denne dagen. Dette øyeblikket. Kanskje nokså vakkert, for å være ærlig.

Men hver gang jeg kommer tilbake, og det er nokså ofte, må jeg likevel opp til min
 gode venn, Varden. Hviske noen hemmeligheter. Lukke øynene. Legge kinnet mot de
 kalde steinene.

Månefint. Nesten alle i byen kan se Hiorthfjellet på andre siden av Adventfjorden. Og utsikten er ekstra vakker fra Varden. Her med måne.

Sigri Sandberg, *Aftenposten A-magasinet* (2016)

- Hvordan kommer synet på naturen og rollen naturen spiller i forfatterens liv fram i teksten?
- Diskuter hvordan fortellerstemmen støtter opp under hensikten med teksten.

Norwegian A: language and literature – Nynorsk version

Norvégien A : langue et littérature – version en Nynorsk

Noruego A: lengua y literatura – versión en Nynorsk

Skriv ein analyse av **ein** av tekstane nedanfor. Vis samanhengen mellom kontekst, mottakergruppe, formålet med teksten og språklege og litterære verkemiddel.

Tekst 1

Tegnet livsvisdom

Det er ikke småtterier jeg har lært av Donald Duck.

HUN SATT RETT overfor meg på T-banen, en pent kledd kvinne i 40-åra. Og hun snakket høyt i telefonen.

– Nei, jeg vet ikke hva jeg skal gjøre, sa hun oppgitt. – Jeg har forsøkt å få ham til å lese, men han nekter. Til nød leser han tegneserier. Dustete Donald-blader og sånt! Han blir tolv år til jul. Hva skal jeg gjøre?

Kvinnen ristet på hodet. Sa nikket hun. Energisk.

– Ja, ja. Ikke sant? Mm. Det mener jeg også. På et eller annet punkt må han jo begynne å lese noe av verdi, noe han lærer noe av.

Det er sjelden jeg gidder å lytte på hva folk snakker om i telefonen. Og enda sjeldnere er jeg fristet til å kommentere det jeg hører. Nå var det like før. Men jeg bet tennene sammen og tenkte på hvor hylende feil hun tok. Dobbeltkvakk!

JEG GIKK PÅ videregående og sosialøkonomi sto på timeplanen. Det var ikke mitt favorittfag, men heller ikke det jeg avskydde mest. Temaet for timen var inflasjon. Hva, hvordan og hvorfor. Det var ikke et tema som fikk en 17-åring til å stupe kråke av glede, men etter som timen skred fram, skjønnte jeg at dette var noe jeg forsto, noe jeg hadde lest om før. Hvor jeg hadde det fra?

Donald Duck, selvfølgelig.

HISTORIEN jeg tenker på handler om hva som skjer når en skypumpe sprer pengene til Onkel Skrue, som for anledningen har slått seg på jordbruk, over hele Andeby. Mens Donald, Fetter Anton og resten av byen slutter å jobbe og bruker penger som fulle sjømenn, er Onkel Skrue iskald.

«Bare jeg blir her og passer gården, kommer pengene igjen av seg selv», beroliger han Ole, Dole og Doffen. Og ganske riktig: Snart kan Skrue selge egg for en million kroner stykket, kålhoder for to, skinker for en milliard, og så videre.

Det Carl Barks, geniet bak historien, hadde lært meg – og mange andre barn (og voksne), var hvordan inflasjon fungerer. Og det på en rett fram, tydelig og svært underholdende måte.

MIN INTERESSE FOR klassisk litteratur ble også vekket av Donald Duck. Etter å ha lest historier om fektende musketerer i Paris og organisert tigging i London, verdensomseilinger under havet og reiser til jordas indre, hemmelige gruver i svarteste Afrika og turer i Odyssevs' kjølvann - med ender og andre dyr i rollene – søkte jeg i ren nysgjerrighet mot voksenavdelingen på biblioteket, der originalene sto.

UTEN Å SKJØNNE det, lærte jeg også helt elementære ting om hva som er viktig i livet. Skrue er verdens rikeste and, men pengene skaper mer bekymring enn lykke. Selv om Donald er fattig og uheldig, er han ærlig og god på bunnen. Og det er alltid han som vinner når han kjemper med heldige Fetter Anton om Dollys gunst. Ole, Dole og Doffen er representanter for en ukuelig optimisme – om det ser aldri så mørkt ut, finnes det alltid en vei ut av uføret, riktignok gjerne via «Hakkespettboka».

Donald Duck & Co er smekkfull av sunt bondevett, uten å bli snusfornuftig eller moralsk. Det er altså bade lærerrikt og morsomt, en kombinasjon overraskende mange ikke vet å verdsette.

FØR JEG VISSTE hva begrepene *satire* og *parodi* betød, hadde jeg full forståelse for hva det var. I så måte er dagens Donald heller ikke helt borte. Bladets nettside hadde i høst en egen valgomat der leserne kunne stemme på ordfører kandidatene Jonfjas Gal Skjøre, Grasmus Handsome, Bavian Svingstang og Fjerna Bergensol. Det sier sitt.

DET ER I DAG en kjent sak at flere generasjoner norske barn har lært å lese ved hjelp av Donald. Folka bak de norskspråklige versjonene av den amerikanske tegneserien, har alltid lagt stor vekt på korrekt språk og har aldri vært redde for å utfordre sine lesere. Ja, jeg vil påstå at takket være Donald Duck & Co fikk mange unge lesere et forholdsvis stort og avansert vokabular – i tillegg til utmerkede kraftuttrykk som «Saft suse!», «Grrr! Fnys!», «Gispgulp!», «Piv!» og «Splitte mine bramseil!».

SJANSEN FOR at kvinnen med telefonen på T-banen leser dette er kanskje ikke så stor. Men hvis hun gjør det, vil jeg oppfordre henne til ikke å bekymre seg. Donald er virkelig ikke det verste en tolvåring kan bruke tiden sin på. Hvis hun fremdeles mener at guttungen tar skade av Donald, ja, da har jeg bare en ting å si: «Sludder og vås! Pølsevev! Ikke uttal deg om ting du ikke vet noe om, din brakkvannsamøbe!».

Eirik Alver, *Dagbladet Magasinet* (2015)

- Korleis kjem idear om læring fram i teksten, og korleis grunngejev forfattaren dei?
- Diskuter korleis struktur og andre språklege verkemiddel støttar opp under føremålet forfattaren har med teksten.

Turn over / Tournez la page / Véase al dorso

Tekst 2

Vårt daglige fjell

Jeg hadde et fjell en gang. En liten topp og en varde jeg gikk til hver dag, nesten uansett. Selv da det var vinter og dagene var like svarte som nettene, og morgenene også. Barna kom klatrende opp i sengen og påsto det var dag. Så da sto vi opp. Tok på oss ull, refleksvester, åpnet døren og trasket mot barnehagen i stappmørket.

PÅ TUR FOR Å TØRKE TÅRENE. Tilbake fra barnehagen hentet jeg riflen i våpenskapet, tok den med i tilfelle isbjørn, og heftet stavene ned fra spikeren utenfor døren. Så gikk jeg. Tråkket i sporene fra dagen før og dagen før det. Rett opp. Det er ikke spesielt høyt, dette fjellet. Turen tar ikke lang tid, og jeg gikk ikke fordi jeg skulle bli tynn eller sprek eller trengte å bevise noe for meg selv eller noen andre – iallfall var det ikke det jeg tenkte på da.

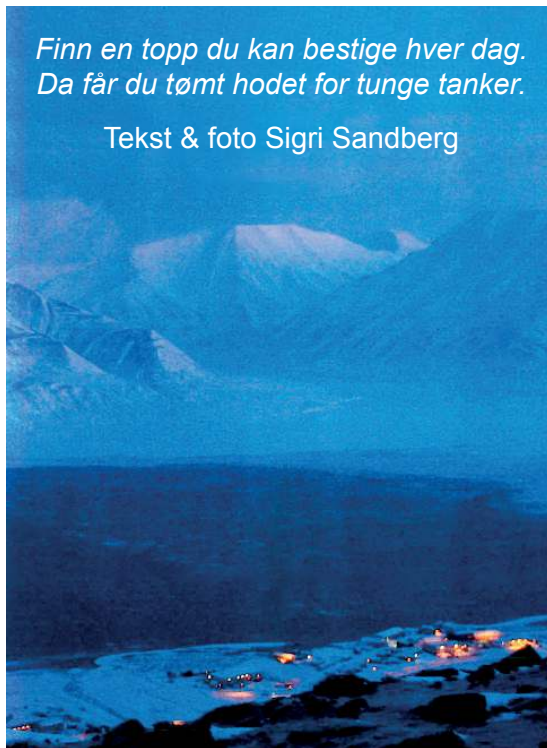
Men noen dager blåste det. Ulte og hvinte, og jeg måtte dra halsen helt opp over nesen og ta stormbrillene på. Jeg hadde tre stillongser og tynn dunjakke, og inni hetten grublet og gråt jeg. Og det dugget på innsiden av stormbrillene, men jeg gikk. Stavene ble kjørt hardt ned i betongsnø, alle spor fra dagene før var borte, hvitt vindgufs tvang meg på kne.

I så nakent landskap er det ikke noe som kan skjules. Og kroppen var så tung, og tankene enda tyngre, for nære venner var blitt syke, og noen døde. Det var triste fortellinger, tunge avgjørelser, trege skritt og tung pust oppover. Det var bannord, men sånn er det kanskje å bli voksen, tenkte jeg. Og blåste det som det gjorde på sånne dager, måtte jeg krype siste stykket bort til Varden.

DEN STO DER ALLTID, STØDIG OG STILLE OG SOLID. Varden er høyreist. Ser nesten litt skranglete ut når du kommer nær nok, men den er ikke det. For den står der. Med god utsikt til byen, til løgner og lykke, til skjebner og surr. Og da. Der. Jeg lente kroppen inntil steinene, pustet inn, hvisket noen hemmeligheter på utpust, om hvorfor jeg gråt eller grublet eller jublet. Jeg la kinnet inntil, pustet ut igjen. Lyttet til vinden. Fikk en avstand til virvaret nede i byen, til egne tanker. Der. Ved Varden, lettet det.

*Finn en topp du kan bestige hver dag.
Da får du tømt hodet for tunge tanker.*

Tekst & foto Sigri Sandberg

God å lene seg mot. Varden på Platåfjellet ligger like over Longyearbyen. De årene jeg bodde på Svalbard, gikk jeg hit nesten hver morgen, før første kaffekopp og dagen fikk begynne på ordentlig, skriver Sigri Sandberg.

40 Det er helt sant, både tanke og kropp ble
 lettere. Alltid. Kanskje var det derfor jeg gikk.
 Fordi veien nedover i snø eller steinur var en
 dans eller en aketur eller en seiltur på skoene i
 sørpegjørmesludd. Ja ja, kanskje det ikke er
 så ille, tross alt, tenkte jeg da. Dette livet.
 45 Denne dagen. Dette øyeblikket. Kanskje
 nokså vakkert, for å være ærlig.

Noen dager spurtet jeg opp også. Fordi
 kroppen var så lett, tankene gjennomslittige
 og landskapet så blått. En gang så jeg første
 50 glimt av sol etter en lang mørketid der oppe.
 Snøen knirket, flettene frøs. Og solen traff
 ansiktet, fjellene rundt, gjorde alt helt tydelig.

Andre dager var det latter og venner og unger og snop og til og med ørsmå, rosa eller
 hvite blomster i oppoverbakken. Og Varden sviktet aldri, om jeg kom med sorg eller sutr eller
 55 smil. Sto der alltid, stødig, stille, solid.

DET FINNES VARDER OVERALT. Da jeg måtte flytte fra dette fjellet, skjønte jeg ikke hvordan
 jeg skulle klare meg uten. Jeg funderte på muligheter for å pakke det sammen og få det med
 meg i containeren sammen med resten av flyttelasset. Jeg konkluderte med at det ville være
 urettferdig overfor dem som var igjen i nord. Men overalt hvor jeg kom, prøvde jeg å finne
 60 nye fjell, andre oppoverbakker for å få tilgang på lettheten, på denne fysiske pausen fra eget
 tankekjør. Og sannelig, såne fjell er det overalt, i bratte trapper, i passe drøye motbakker i
 skogen, på fjorden med padleåren, forbi tregrensen og opp på vidda.

Overalt kan jeg finne den igjen. Følelsen av å gå tungt ut, og så kjenne at ved bevegelse,
 ute, ved fokus på pusten, kjenne at det letter. Og at ja, kanskje det ikke er så ille, tross alt.
 65 Dette livet. Denne dagen. Dette øyeblikket. Kanskje nokså vakkert, for å være ærlig.

Men hver gang jeg kommer tilbake, og det er nokså ofte, må jeg likevel opp til min
 gode venn, Varden. Hviske noen hemmeligheter. Lukke øynene. Legge kinnet mot de
 kalde steinene.

Månefint. Nesten alle i byen kan se Hiorthfjellet på andre siden av Adventfjorden. Og utsikten er ekstra vakker fra Varden. Her med måne.

Sigri Sandberg, *Aftenposten A-magasinet* (2016)

- Korleis kjem synet på naturen og kva naturen har å seie i forfattaren liv fram i teksten?
- Diskuter korleis forfattarstemma støttar opp under føremålet med teksten.